

*Nacionalna
poklicna
kvalifikacija*

*Koristi NPK
za posameznike,
podjetja
in družbo*

CPI
CENTER RS ZA
POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Kazalo

1. <i>Uvodne besede</i>	4
<i>Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</i>	
<i>Center RS za poklicno izobraževanje</i>	
2. <i>NPK in prednosti za njihove imetnike</i>	8
3. <i>Pridobitev certifikata o NPK</i>	18
4. <i>Uporabne povezave</i>	24
5. <i>Zaključna misel</i>	26

1.

Uvodne besede

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je sistemsko odgovorno za izvajanje Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ki je bil sprejet leta 2000. Je prvi zakon v Republiki Sloveniji, ki omogoča pridobitev javne listine (certifikata) o pridobljeni nacionalni poklicni kvalifikaciji za znanja, spretnosti in kompetence, pridobljene izven formalnega sistema izobraževanja.

Učenje je proces, ki nas spremlja celo življenje. Zlasti neformalno pridobljena znanja, spretnosti in kompetence so lahko v današnji, hitro razvijajoči se družbi, pomemben vir razvoja človeškega kapitala, zato ima priznavanje neformalno pridobljenih znanj vedno večjo vlogo tako v Sloveniji kot tudi Evropski uniji.

Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij, ki je – z nekaj več kot 100.000 podeljenimi certifikati – eden od pomembnejših sistemov na področju pridobivanja kvalifikacij v Sloveniji, spodbuja odrasle k vključevanju v neformalne in formalne oblike usposabljanja in izobraževanja. Tako prispeva k vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje, kar je tudi eden od ciljev leta 2017 sprejetih strategij, to so Strategije razvoja Slovenije 2030 in Strategije dolgožive družbe.

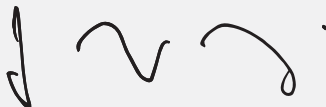
Sistem priznavanja neformalno pridobljenih znanj za potrebe trga dela je uvedel Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah leta 2000. Zakon se je, skupaj s podzakonskimi akti, večkrat spreminjal, vedno pa je sledil temeljnemu načelom in usmeritvam, med katerimi je potrebno izpostaviti zlasti zagotavljanje zanesljivosti in kakovosti sistema preverjanja in potrjevanja znanj, spretnosti in kompetenc, eksternost

preverjanja, enotnost in transparentnost postopkov ter vlogo socialnih partnerjev na področju razvoja in izvajanja sistema. Dokumenti, ki so podlaga za izvedbo postopkov preverjanja in potrjevanja, morajo namreč odražati potrebe delodajalcev, posledično pa prispevajo k usklajevanju ponudbe in povpraševanja po delovni sili na trgu dela.

Priznavanje neformalno pridobljenih znanj v okviru sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij lahko odrasli osebi pomeni veliko, saj spodbuja učenje in prispeva k njenemu osebni in poklicnemu razvoju. Omogoča ji, da v formalnem postopku potrdi znanja, spretnosti in kompetence, ki jih je pridobila v različnih učnih okoljih, in dobi javno listino – certifikat o nacionalnih poklicni kvalifikaciji, s katero dokazuje, da je delovno oziroma poklicno usposobljena za opravljanje poklica ali posameznih sklopov zadolžitev v okviru poklica na določeni ravni zahtevnosti. S poklicno kvalifikacijo, pridobljeno v skladu z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ni mogoče pridobiti formalne izobrazbe (tj. naziva poklicne in strokovne izobrazbe oziroma strokovnega naslova), kljub temu pa izboljšuje zaposlitvene možnosti in omogoča večjo fleksibilnost na trgu dela oziroma v formalnem izobraževanju, saj se lahko upošteva pri pridobivanju javnoveljavne izobrazbe ter tako vodi k skrajšanju izobraževanja.

V tem pogledu je sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij v službi odzivnega trga dela, ki mora biti pripravljen na nihanja zaposlovanja in ustrezno obravnavanje. Zgolj s sistemom, ki združuje tako formalno kot neformalno izobraževanje ter poudarja kompetence in veščine, bomo pripravljeni na soočanje z velikimi izzivi prihodnosti zaposlovanja, za katere verjamem, da jih bomo uspešno obvladali!

Janez Cigler Kralj,
minister

Center RS za poklicno izobraževanje

Priznavanje predhodnega učenja iz izkušenj je proces, ki daje ljudem vseh starosti in iz različnih socialnih okolij možnost, da se jim priznajo učni dosežki, ki so jih pridobili zunaj šolskega procesa, vendar pa NPK ne nadomeščajo formalne izobrazbe, pač pa so – skupaj z doseženo formalno izobrazbo – za posameznika konkurenčna prednost pri zaposlovanju in pri poklicnem napredovanju.

Sistem NPK je bil leta 2000 formalno uveljavljen s sprejetjem Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, podeljevanje prvih javnoveljavnih certifikatov o NPK pa se je pričelo leta 2001. Prvotni cilj sistema NPK je bil certificiranje industrijskih delavcev brez formalnih kvalifikacij, sčasoma pa je z usklajevanjem nacionalnega izobraževalnega sistema in nacionalnih izobraževalnih politik z evropskimi smernicami sistem NPK vse bolj prevzemal vlogo, ki jo evropske smernice določajo priznavanju neformalnega in priložnostnega učenja.

Po vzoru evropskih smernic naj bi visoka raven formalizacije in institucionalizacije delovanja sistema NPK prispevala tudi k njegovi verodostojnosti in kakovosti in s tem k ustvarjanju zaupanja vseh ključnih akterjev, ki v njem prepoznajo svoj interes. V tem pogledu je Center RS za poklicno izobraževanje osrednja institucija, zadolžena, da na nacionalni ravni in v sodelovanju s socialnimi partnerji pripravlja strokovne podlage in vodi ustrezne postopke pri pripravi katalogov za NPK, skrbi za zagotavljanje kakovosti sistema z izvajanjem spremljav ključnih nosilcev posameznih nalog v postopku preverjanja

in potrjevanja NPK, in sicer izvajalcev, svetovalcev in članov komisij s posameznega strokovnega področja ter skrbi za razvoj in dopolnjevanje metodologije vrednotenja dokazil v postopkih potrjevanja NPK.

Do danes, po dvajsetih letih delovanja sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij, je Center RS za poklicno izobraževanje pripravil skupno že več kot 300 katalogov za nacionalne poklicne kvalifikacije, ki so ali še vedno omogočajo organizacijo in izvedbo postopka preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenih znanj in delovnih izkušenj. Na podlagi številnih katalogov je bilo podeljenih že preko 100.000 certifikatov o NPK oziroma javnoveljavnih listin, s katerimi posamezniki dokazujejo svojo usposobljenost za opravljanje določenega poklica.

Janez Damjan,
direktor Centra RS za poklicno izobraževanje

2.

*NPK in
prednosti za
njihove
imetnike*

Kaj je NPK

NPK (nacionalna poklicna kvalifikacija) omogoča postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja, delovnih izkušenj in poklicnih kompetenc, v katerem lahko posameznik pridobi javno veljavno listino o poklicni usposobljenosti – certifikat o NPK.

Certifikat ima podoben status kot šolska spričevala ali diplome, le da s certifikatom o NPK odrasli formalno dokazujejo obvladovanje določene poklicne kvalifikacije predpisane s katalogom za NPK, ne pridobijo pa z njim stopnje ali smeri izobrazbe.

NPK dokazuje poklicno usposobljenost na javnoveljaven način

*NPK je namenjen odraslim, ki so
si v življenju na kakršen koli način
pridobili delovne izkušnje, znanja in*

*poklicne kompetence ter si želijo, da
bi bile le-te tudi ovrednotene in javno
priznane.*

NPK upošteva in priznava že pridobljena znanja in sposobnosti

Pri pridobivanju NPK se vrednotijo in upoštevajo različna znanja in spretnosti, ki jih posameznik lahko pridobi tudi z delom, ki ga opravlja pri delodajalcih, s študentskim delom,

prostovoljnim delom ali prostočasnimi dejavnostmi, udeležbo na neformalnih programih izobraževanja ali tečajih, samostojnim učenjem, uporabo različnih medijev in podobno.

NPK za vrednotenje pridobljenih znanj in sposobnosti uporablja osebno zbirno mapo kandidata

Glavni pripomoček za vrednotenje znanj in sposobnosti, pridobljenih z delovnimi izkušnjami in neformalnim učenjem, je osebna zbirna mapa

(portfolijo), v kateri posameznik ob pomoči svetovalca za NPK zbere dokazila o svojih delovnih izkušnjah in znanjih, ki se upoštevajo pri pridobivanju NPK.

1. Izpolnjevanje posebnih pogojev	Dokazila, s katerimi kandidat dokazuje izpolnjevanje posebnih oziroma vstopnih pogojev za NPK (če so predpisani s katalogom za NPK): <ul style="list-style-type: none"> • zahtevana izobrazba in/ali • zahtevano število let delovnih izkušenj s področja poklicne kvalifikacije ipd.
2. Predstavitev kandidata	življenjepis ali Europass CV (Curriculum vitae)
3. Delovne izkušnje kandidata	Dokazila o predhodnih delovnih izkušnjah so lahko: <ul style="list-style-type: none"> • delavska knjižica, • pogodba o delu, • referenčno pismo, • opis kandidatovega dela, • izjava delodajalca ipd.
4. Izobraževanja in usposabljanja	Potrdila o izobraževanju ali usposabljanju, če jih kandidat navaja v življenjepis in se vsebinsko povezujejo s kvalifikacijo, niso pa vstopni pogoj za NPK. Takšna potrdila so lahko: <ul style="list-style-type: none"> • potrdilo o udeležbi in/ali zaključku izobraževalnega programa ali programa usposabljanja, • spričevalo, • diploma, • druga dokazila o opravljenih študijskih obveznostih ipd., • potrdilo izvajalcev izobraževanja ali usposabljanja o uspešno zaključenem izobraževanju oziroma usposabljanju, • certifikat, • licenca, • potrdilo podjetja o usposabljanju ipd.
5. Reference	če kandidat v življenjepis navaja, da ima s strokovnega področja kvalifikacije že delovne izkušnje, se ga spodbudi k njihovemu dokumentiranju. Kot dokazila se lahko upoštevajo: <ul style="list-style-type: none"> • opravljeno praktično delo na delovnem mestu (izdelek, model, program ipd.), • pisni izdelek, ki ga je kandidat pripravil na delovnem mestu (npr. izdelan projekt, načrt, razvojna naloga, raziskava, elaborat, referat, analiza, esej, poročilo o evalvaciji, prevod nekega besedila, zaključni račun malega podjetja, kadrovski načrt podjetja ipd.), • opravljena storitev na delovnem mestu. Kandidat lahko svoje delovne izkušnje dokazuje tudi na druge načine, npr. z: <ul style="list-style-type: none"> • nagradami s tekmovanj, • izdelki, • članki, • avtorstvom ali soavtorstvom knjig in drugih publikacij.

Primer osebne zbirne mape kandidata: www.npk.si/npk-portfolio/

NPK

odpira vrata

Kandidat z NPK ima več možnosti, da napreduje v poklicu ali najde zaposlitev.

Prednosti NPK so:

- možnost relativno hitre pridobitve uradne listine za opravljanje poklica, saj se upošteva delovne izkušnje in že pridobljena znanja;*
- napredovanje na poklicni poti ali iskanje zaposlitve, ne da bi za to morali pridobiti tudi višjo raven poklicne izobrazbe oziroma končati formalni izobraževalni program;*
- lažje prehajanje iz ene dejavnosti ali enega podjetja v drugega, saj je NPK javnoveljavna listina;*
- zaradi možnosti upoštevanja in priznavanja delovnih izkušenj in neformalnega učenja sta omogočena osebni razvoj in motivacija za nadaljnje izobraževanje;*
- posameznikom odpira nove priložnosti pri njihovem samostojnem opravljanju storitev na trgu dela;*
- povečana možnost za zaposlitev pri iskalcih zaposlitve in neaktivnih osebah;*

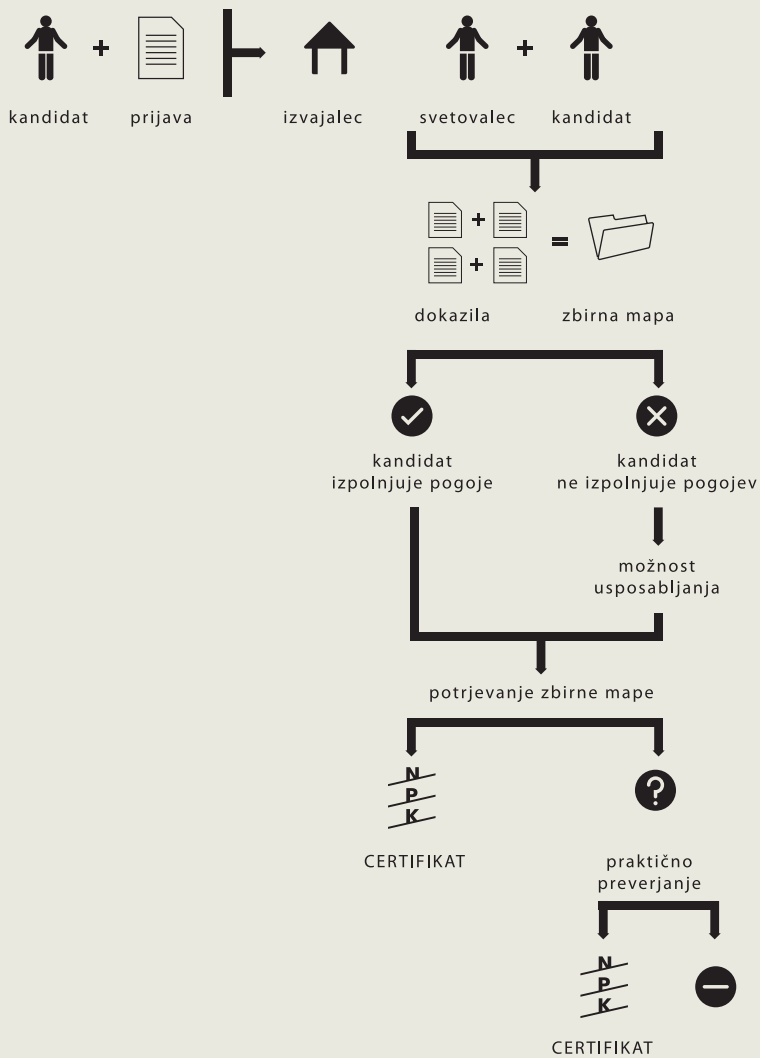
- *podjetjem pomaga pri pridobivanju formalnih podlag za zaposlovanje ali ohranjanje delovnih mest, napredovanje v primeru neustrezne izobrazbe ipd.;*
- *možnost napredovanja na delovnem mestu v panogah, kjer je (ali bo) NPK umeščen v sistemizacijo delovnih mest;*
- *podjetjem omogoča, da nova znanja zaposlenih, pridobljena na delovnih mestih, ustrezno ovrednotijo in povečajo motivacijo zaposlenih ter svojo konkurenčnost na tržišču.*

3.

*Pridobitev
certifikata o
NPK*

postopek pridobivanja NPK

Izvajalec preverjanja in potrjevanja NPK omogoči pomoč svetovalca za NPK, ki kandidatu pomaga v celotnem postopku pridobivanja NPK.

Priprava osebne zbirne mape

- Kandidat začne ob pomoči svetovalca za NPK pripravljati osebno zbirno mapo; zbirati dokazila o svojih znanjih, pridobljenih z učenjem (formalnim, neformalnim, priložnostnim), ali izkušnjah (delovnih ali življenjskih), ki so potrebne za pridobitev zelenega NPK.
- Če kandidatu morda manjkajo določena dokazila o izkušnjah ali znanju, ki jih predpisuje katalog za NPK, ima v nekaterih primerih možnost, da ta manjkajoča znanja in izkušnje pridobi naknadno s krajšim usposabljanjem, ki mu ga svetuje izvajalec NPK.
- Ko je kandidatova osebna zbirna mapa pripravljena, jo svetovalac za NPK posreduje v pregled komisiji za NPK.

Komisija za NPK pregleda osebno zbirno mapo

- Komisija za preverjanje in potrjevanje NPK kandidatovo osebno zbirno mapo pregleda in ovrednoti. Če komisija na podlagi jasno določenih kriterijev za vrednotenje dokazil v zbirni mapi oceni, da je osebna zbirna mapa ustrezna, jo potrdi in kandidat po pošti prejme certifikat o NPK.
- Če komisija na podlagi dokazil v zbirni mapi ne more priznati vseh znanj, določenih s katalogom za NPK, lahko kandidata preveri še v živo na izpitu, kjer mu postavi določena vprašanja, ali pa ga zaprosi, da svoja znanja izkaže na praktičnem primeru ipd. V tem primeru izvajalec preverjanja in potrjevanja NPK v roku petih dni od pregleda zbirne mape kandidatu pošlje obvestilo o izvedbi preverjanja, kjer navede rok preverjanja in tudi, katera znanja in kako se bodo preverjala. Za pripravo na izpit ima kandidat na voljo dovolj časa in pomoči.

Republika Slovenija

naziv in sedež izvajalca postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij

CERTIFIKAT
o nacionalni poklicni kvalifikaciji

ime in priimek

rojen (-a) / v kraju

je usposobljen (-a) za:

naziv kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti

evidenčna številka certifikata / koda kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti

kraj / datum

predsednik (-ica) komisije

odgovorna oseba

žig izvajalca

Certifikat NPK. Na hrbtni strani certifikata je zapisan seznam poklicnih kompetenc in raven zahtevnosti kvalifikacije

4.

Uporabne povezave

Na spodnjih povezavah lahko dostopate do seznama Katalogov za pridobitev certifikata o NPK in seznama izvajalcev preverjanj in potrjevanj NPK, ki vam omogočajo svetovanje in pridobitev certifikata o NPK.

*Spletna stran
NPK*

*Spletna stran
nacionalnega
informacijskega
središča za poklicne
kvalifikacije*

5.

*Zaključna
misel*

Uporabnost sistema NPK v Sloveniji

V Sloveniji lahko izpostavimo učinkovitost sistema NPK, ki se po izkušnjah uporabnikov kaže v njegovi hitri prilagodljivosti tehnološkim spremembam in spremembam v storitvenih dejavnostih, saj ponuja možnosti hitrega oblikovanja podlag za formalno priznavanje usposobljenosti za nove poklice na trgu dela. Zahteve trga dela se v današnjih časih hitro spreminjajo in nenehno se pojavljajo novi poklici, ki se jih posamezniki priučijo samostojno na trgu dela ali z delom v podjetju. Oblikovanje novih katalogov za NPK, ki omogočajo pridobitev formalne listine o posameznikovi usposobljenosti za te nove in aktualne poklice, odpira

posameznikom nove priložnosti pri njihovem samostojnem opravljanju storitev na trgu dela, podjetjem pa omogoča, da nova znanja zaposlenih ustrezno ovrednotijo in povečajo svojo konkurenčnost na tržišču.

Vloga NPK v slovenskem prostoru je po povratni informaciji imetnikov certifikatov o NPK zelo različna. Certifikat o NPK lahko pomeni dodano vrednost na trgu dela, saj samostojnim podjetnikom predstavlja določeno referenco, da imajo zahtevana znanja za kakovostno opravljanje svojih storitev na tržišču. Ponekod lahko certifikat o NPK pomaga pri pridobivanju državnih subvencij ali registraciji

dopolnilnih oziroma obrtnih dejavnosti (v primerih, ko izobrazba ne ustreza razpisnim pogojem za pridobitev subvencije ali potrebam za registracijo dejavnosti, ponekod zadostuje tudi certifikat o NPK o ustrezni strokovni usposobljenosti). V nekaterih dejavnostih pa je sistem NPK postal preprosto obvezen, če gre za opravljanje reguliranih poklicev, kjer je z zakonom predpisan NPK kot pogoj za opravljanje poklica.

Sistem NPK lahko pomaga podjetjem pri zaposlovanju ali kadrovanju že zaposlenih (pridobivanju formalnih podlag za zaposlovanje ali ohranjanje delovnih mest, napredovanje v primeru neustrezne izobrazbe ipd.).

Delovno mesto v podjetju je lahko tudi vir znanja in priložnost za neformalno učenje, sistem NPK pa nudi možnost, da delojemalci to znanje ovrednotijo. Ovrednotenje in formalizacija pridobljenih znanj in spretnosti na delovnem mestu je tudi sicer pomembna. Velikokrat so znanja in izkušnje, ki si jih posamezniki pridobijo z delom, prepoznana in ovrednotena le v njihovem delovnem okolju. Če želi tak posameznik ob odhodu iz delovnega okolja in prijavi na nova delovna mesta ipd. dokazovati ta znanja, je pomembno, da ima možnost ob odhodu pridobiti formalno listino o poklicni usposobljenosti, ki jo je pridobil na delovnem mestu.

Brošura je nastala v okviru Projekta Dvig kakovosti sistema vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj.

Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, prednostne osi 10 »Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost«.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Zbral in uredil: Klement Drogenik

Jezikovni pregled: Eurotranslate, d.o.o.

Oblikovanje: Kofein

Fotografija: Shutterstock, Istockphoto

Izdal in založil: Center RS za poklicno izobraževanje

Za izdajatelja: Janez Damjan

Elektronska izdaja

Ljubljana, 2020

Kam po podrobnejše informacije

Za podrobnejše informacije
o nacionalnih poklicnih
kvalifikacijah se obrnite na
eno od spodnjih povezav:

- Nacionalne poklicne
kvalifikacije (www.npk.si),
- Nacionalno-informacijsko
središče (www.nrpslo.org),
- Center RS za poklicno
izobraževanje (www.cpi.si),
- Državni izpitni center
(www.ric.si),
- Andragoški center
RS (www.acs.si),
- Ministrstvo za delo, družino,
socialne zadeve in enake
možnosti (www.mddsz.gov.si).

Center RS za poklicno izobraževanje/CPI

Kajuhova 32U, Ljubljana

Telefon: 01/58-64-200

Faks: 01/54-22-045

E-pošta: npk@cpi.si

Spletna stran: www.npk.si

Brošura je nastala v okviru Projekta Dvig
kakovosti sistema vrednotenja neformalno
in priložnostno pridobljenih znanj.

Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa
za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju
2014-2020, prednostne osi 10 »Znanje, spretnosti
in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost«.
Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.